

SÀLVIA ROMANA

Salvia sclarea L. [1753, Sp. Pl. : 27] **2n=22**

NOMS POPULARS

Alemanys: Muskateller-salbei, Gartenscharlach, Muskat salbei, Muskatellertsalbei, Römischer salbei, Scharlach, Stinkender salbei, Wetterdamm

Anglès: Clary, clary sage, clear-eye, oculus Christi, Europe sage, muscatel sage, nutmeg sage

Àrab: موشك سور و هسى

Basc/Euskera: aindurrin, aindurrina, aindurrinà, andiurrin, zauri-belar

Castellà: amaro, salvia romana, almaro, amardo, amero, esclarea, hierba de San Jorge, hierba de San Juan, hierba de los ojos, madrona, maro, oripesa, orobal, oropesa, salvia, salvia real, yerba de San Juan

Català: sàlvia romana, gallitricos, herba madrona, herba santa, madrona, ormí, orval, tàrrec.

Danès: Broget salvie

Eslovè: Kadulja muškatna / Muškatna kadulja

Francès: Sauge sclarée, Orvale, Toure-bonne

Galès: Clari

Gallec: amaro, herba de la madre, salvia romana

Grec: Σάλβια η ερυθρανθής / Σάλβια η ερυθρανθής ή πλατύφυλλο φασκόμηλο

Hebreu: מרווה מרווה

Holandès: Scharlei

Islandès: Ljómasalvía

Italià: Erba moscatella., salvia moscatella

Japonès: クラリセージ

Persa/Farsi: سالویا اسکالاریا

Polonès: Szalwia muskatolowa

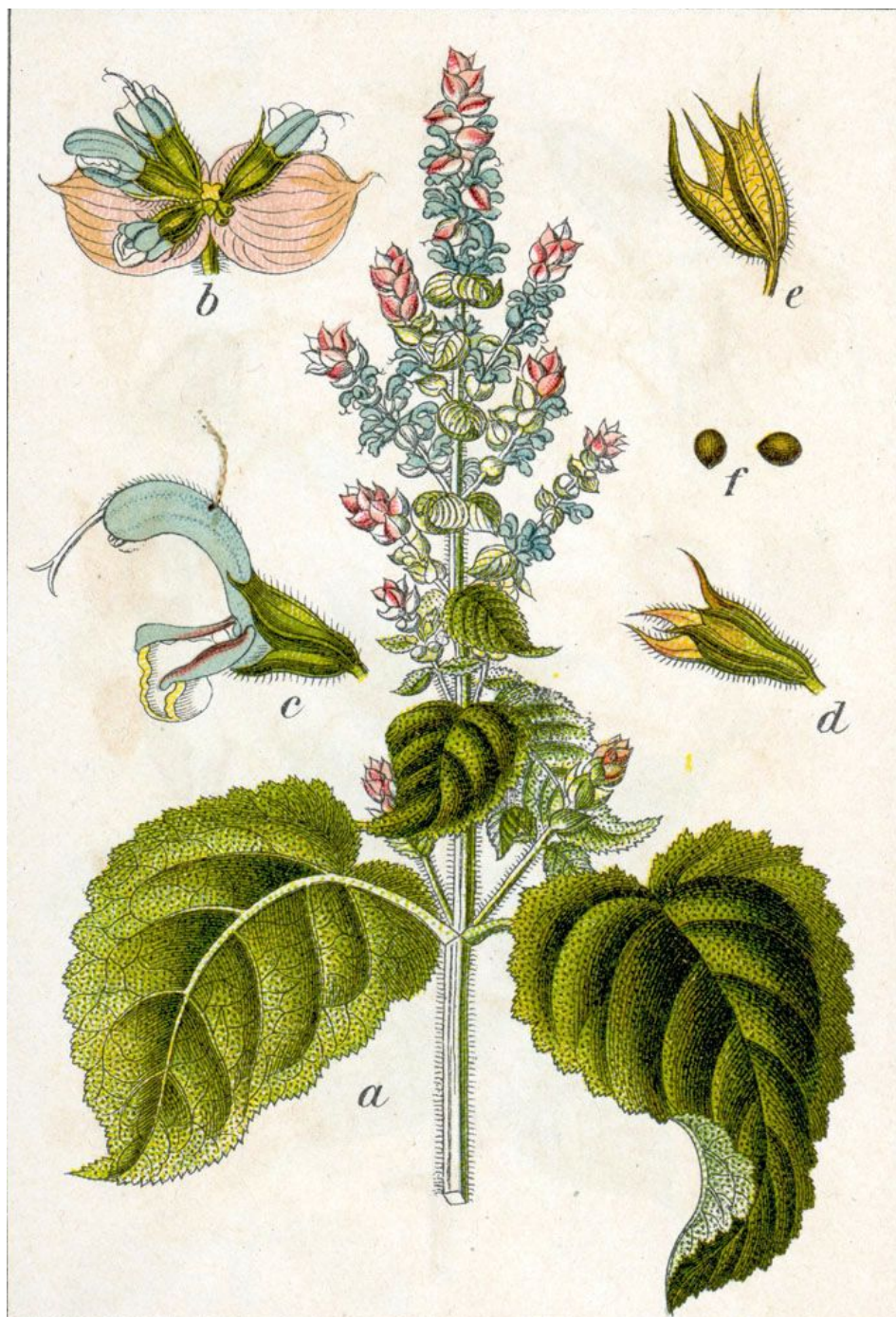
Portuguès: bálsamo, esclarea, esclareia, salva esclarea, salva-esclarea, salva-esclareia

Rus: Шалфей мускатный

Serbi: Мускатна жалфија

Turc: Adaçayı / Ayıkulağı / Misk adaçayı / Tüylü adaçayı

Xinès: 南欧丹参

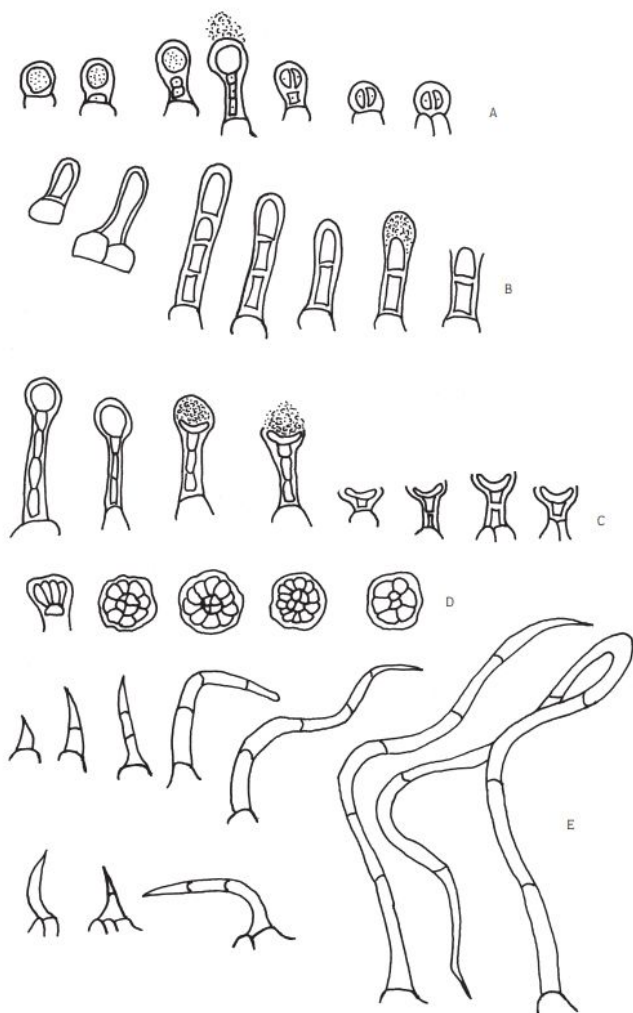

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

De les espècies del gènere *Salvia* que es fan silvestres per la península hispànica, aquesta es distingeix per ser una planta herbàcia vivaç, i tenir els verticil·lastres amb pedicels de 2-4 mm no comprimits, amb 4-6 flors grans (17-30 mm), les bràctees de color porpra-blavós clar, com el llavi superior de la corol·la (mentre que l'inferior és blanquinós o de color crema), el calze amb pèls glandulosos, amb el llavi superior pla, o una mica convex, a la fructificació; i fulles basals grans, ampleament ovades.

Salvia sclarea pot arribar a fer 150 cm d'alçària, conservant a l'hivern només un rosetó de fulles grans a la base. Les tiges són dretes, ramificades, molt peludes a la zona inferior (amb pèls eglandulars de fins a 4 mm) i menys a la superior, on hi ha, a més, tricomes glandulars de 0.2-0.5 mm, i glàndules esferoïdals sèssils més o menys pedunculades. Les fulles són simples, amb indument dens de tricomes eglandulars de menys de 3.5 mm, o amb alguns glandulars de 0.2-0.5 mm. Per la cara abaxial abunden les glàndules sèssils. El limbe pot arribar a fer 20 x 25 cm, i és de forma oval poc oblonga, de vora lleugerament dentada o crenada, obtús, més blanquinós a la cara de sota, cordat a la base. Pecíol de menys de 15 cm, però sempre més curt que la làmina. Les fulles superiors van disminuint progressivament de mida cap a la zona superior. Inflorescència de 20-55 cm, ramificada, amb verticil·lastres de 3-6 flors. Bràctees de 15-35 x 10-25 mm, cordades, orbiculars, acuminades, de color porpra blavós, persistents. Calze de 10-16 mm, bilabiat, tubular-campanulat, pelut, amb tricomes eglandulars de 0.3-1.5 mm i tricomes glandulars de 0.2-0.5 mm, i

algunes glàndules esferoïdals sèssils o més o menys pedunculades. Llavi superior pla a la fructificació, o una mica convex, tridentat, amb dents laterals de 2-3 mm una mica punxents. El llavi central de 1-2 mm, més curt. Llavi inferior bidentat, amb dents de 4-6 mm, estretament lanceolades i una mica punxents. Corol·la de 18-30 mm, amb tub de 7-10 mm, recte, sense anell de pèls a l'interior, gibós a la base. Llavi superior falcat, comprimit lateralment, de color porpra blavós clar. Llavi inferior de color crema blanquinós. Estams amb el connectiu més llarg que el filament, i amb la rama superior més llarga que no pas la inferior. Teca inferior estèril, subrectangular. Núcules de 2.2-2.5 x 2 mm, arrodonides-el·líptiques, llises, de color crema.

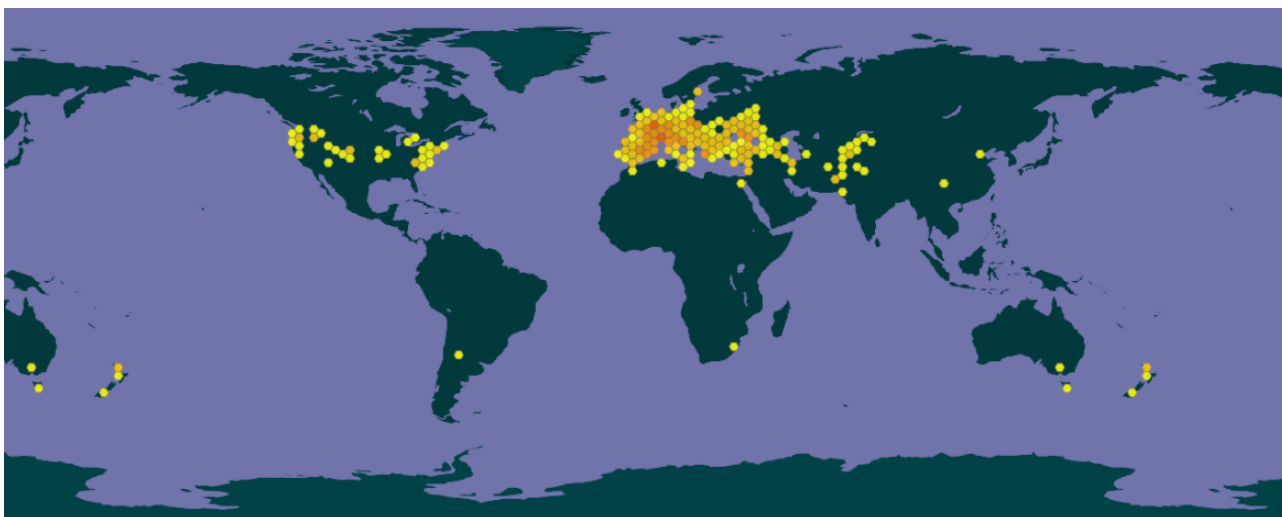

—Tricomes a la *Salvia sclarea* L. —

A, B, C: capitats. D: peltats. E: eglandulars. [De CANAN ÖZDEMİR, GLÜLCAN ŞENEL]

HABITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA. Es fa a marges de cases, camins, terres remogudes, des de la terra baixa fins a la cota 1100 en terrenys força secs i molt assolellats. Es pot trobar per la conca mediterrània (Sud d'Europa, Nord d'Àfrica), i l'Àsia occidental i central i zona Nord dels EEUU. Sovint cultivada o subespontània. Generalment prové dels cultius del Sud de Rússia, França, Marroc, l'Índia, Suïssa, Anglaterra o EEUU (Bertie County-North Caroline). O en menor grau, d'Israel, Sud-Àfrica, Hongria, antiga Iugoslàvia, Turquia o Itàlia. Normalment és més fàcil veure-la com ornamental als jardins. En terrenys pobres en Bor l'oli essencial conté menys germacrè-D i menys esclareòsid; i per contra més cariofil·lè-òxid que en terrenys normals o adobats amb suplementes de Bor. Un excés de Zinc al sòl es tradueix amb una major concentració de fenols derivats de l'àcid gàl·lic a les fulles.

MALURES. La planta pot quedar afectada pel virus BBWV-I (*brood bean wilt fabavirus-1*). També pel virus PVY-TNS (*potato virus Y-tuber necrotic strain*) o pel virus del mosaic de l'alfals (AMV) o pel TSWV (*tomato spotted wilt virus*). Molts insectes poden malmetre la planta. Larves de *Tenebrio* o *Agrotis* es poden menjar les tiges joves. Les fulles poden ser atacades per *Dasineura*, *Eriophes*, *Helicoverpa*, *Heliothis*, *Loxostege*, *Phyllocoptes*, *Phrydiuchus*. Per això el cultiu no sol durar més de dos anys al mateix indret, per evita plagues incorregibles.

Salvia sclarea al món, segons GBIF

HISTÒRIA

TEOFRAST D'ÈRESOS descrigué la planta el segle IV a. C. I PLINI EL VELL i DIOSCÒRIDES en mencionaven algunes virtuts.

Segurament la planta no és tan coneguda com la ciutat turística d'Oropesa, que li ha pres el nom i la fama. Però potser sigui més coneguda que l'amagada cova de l'Ormini al Boumort que deu haver pres el nom de la planta. Era la planta preferida pel «Riereta» (FRANCESC XAVIER TANTIÑA CASAS), creador del jardí botànic de Moià. Al món, se'n produeixen unes 45 Tm, de cara, sobre tot, a la indústria dels perfums.

Per a NICHOLAS CULPEPER (segle XVII), és una planta regida per la Lluna. Les llavors remullades posades als ulls aclareixen la vista, i d'aquí el nom popular anglès de «clear-eye» o «cleary». Netegen els ulls de taques, lleganyes i petites

berrugues. Aquest mucíl·lag també redueix tumors a altres llocs del cos i ajuda a treure punxes, estelles o altres objectes clavats a la pell. Les fulles amb vinagre i mel aplicades a abscessos els redueixen. La pols de la rel fica al nas fa esternudar, i això pot ajudar a alleugerir la sinusitis. Les fulles i les llavors deixades reposar dins el vi fan que aquest es torni afrodisíac. També ajuda a no patir de mal d'esquena i reforça la ronyonada. També per reforçar la part baixa de l'esquena va bé menjar bunyols fets amb les fulles (farina, ou batut, llet i mantega). El suc de la planta afegit a la cervesa fa venir la regla o ajuda a expulsar les aigües del part.

PROPIETATS MEDICINALS

• afrodisíaca femenina • analgèsica • antiasmàtica • antiespasmòdica • antiinflamatòria • antioxidant • antisèptica • antitumoral • antivírica • aromatitzant (cervesa) • astringent • carminativa • condiment • cosmètica • desodorant • digestiva • emmenagoga • estimulant • estomacal • estrogènica • facilita el part (ecbòlica) • <u>fungicida</u> OE: <i>Alternaria alternata</i>, <i>Aspergillus</i>, <i>Botrytis cinerea</i>, <i>Candida</i>, <i>Cladosporium fulvum</i>, <i>Erysiphe</i>, <i>Fusarium</i>,	<i>Mucro</i>, <i>Penicillium</i>, <i>Phoma</i>, <i>Phomopsis</i>, <i>Sclerotinia</i>, <i>Trichoderma</i>, <i>Trichosporium</i> • hipotensora • immunostimulant • inhibidora de l'acetilcolinesterasa • inhibidora de l'alfa-glucosidasa • inhibidora de la tirosinasa • insecticida OE contra arnes • moduladora de les vies dopaminèrgiques • neuroprotectora • ornamental • repel·lent de mosques ? • repel·lent de mosquits-tigre (<i>Aedes albopictus</i>) • sedant del bulb raquidi • sedant del cerebel • tònica capil·lar • tònica venosa • YIN (OE): rebaixa el Yang a la bufeta, cor, mama, ovaris, penis, pròstata, tiroides

USOS/APLICACIONS MEDICINALS DE LA SALVIA SCLAREA

• abscessos (bosses de pus) • acne • aflatoxines (OE) • aftes • agitació mental • amenorrea • amigdalitis • aneurismes venosos • annexitis (ovaris inflamats)	• anorèxia • ansietat • arrugues a la cara • artritis • ascites hepàtica • asma • <i>Brucella melitensis</i> • cabell debilitat • càncer de fetge

- càncer de mama
- *Candida albicans* (p.p. manool; 2,3-dehidro-salvipisona)
- cansament
- càries
- catarro
- colesterol massa alt
- conjuntivitis
- contractures musculars
- caspa
- colesterol alt
- depressió nerviosa
- diabetis
- diarrea
- dismenorrea (dolors de la regla) (p.p. esclareol)
- èczema
- *Enterococcus faecalis*
- epilèpsia
- *Escherichia coli* OE
- esterilitat sexual (ambdós sexes)
- estrès nerviós
- febres de Malta
- ferides infectades
- flats (còlic per gasos)
- fongs (tintura) a la pell o mucoses o cabells o ungles OE
- frigidesa femenina
- furòncols
- gasos intestinals
- gastritis
- gingivitis
- hemorroides
- hipertensió
- indigestions
- infeccions genitals
- leucèmia NALM-6
- *Listeria monocytogenes*
- mal de coll
- mal d'esquena
- mala circulació per immobilitat UE pomada amb OE)
- menopausa
- obesitat
- osteoporosis de la menopausa
- Parkinson
- part
- periodontitis
- pits petits
- poca fertilitat femenina
- polls
- *Proteus mirabilis* (p.p. cariofil·lè-òxid)
- *Pseudomonas aeruginosa*
- punxes clavades (LLA)
- rampes a les cames
- sarcoma [p.p. 15(14-fluoro-fenil); esclareol]
- síndrome premenstrual
- *Staphylococcus aureus* OE
- *Staphylococcus epidermidis* (+ oxacil·lina)
- *Streptococcus mutans*
- tos
- *Trichosporum*
- varius
- virus de l'Ebola (p.p. esclareol; esclareòlid)
- visió escassa
- vista cansada

VETERINÀRIA

Gats i gossos: otitis OE (+OE orenga)

ALTRES USOS

L'oli essencial (OE) s'afegeix a perfums i colònies per fixar les olors, i a sabons, xampús, cremes cosmètiques, licors, vermut, vins blancs (moscatells), tabac..

POSSIBLE TOXICITAT DE LA SALVIA SCLAREA

L'oli essencial pres té efectes forts com ara la bradicàrdia o taquicàrdia, i mareig, que cal evitar. Per fora, es barreja a l'1% en cremes per a la cara o al 3% en

cremes per al cos o en xampús. Per ús intern és desaconsellable. En tot cas, com a màxim una sola gota al dia, diluïda en iogurt o crema de llet. La millor manera d'administrar-lo és posant-ne una gota a la part ventral de l'avant-braç, lluny del canell. No és aconsellable ni a embarassades (llevat del moment del part) ni a dones que donguin el pit. En pacients amb leucèmia mieloide (limfoma de cèl·lula B o immunocitoma polimòrfic) o també en alguns sans pot donar-se el cas d'una hipercoagulació dels glòbuls rojos per reaccionar llur antigen Tn amb les lectines de la *Salvia sclarea*.

MÉS INFORMACIÓ

<https://journals.tubitak.gov.tr/botany/issues/bot-99-23-1/bot-23-1-2-97059.pdf>

«The morphological, anatomical and caryological properties of *Salvia sclarea* L.»: CANAN ÖZDEMİR, GLÜLCAN ŞENEL] 1998. Journal of Botany. Tıbitak.

PRINCIPIS ACTIUS

Les glàndules capitades produeixen linalool, linalil-acetat i esclareol, principalment. Les glàndules peltades acumulen sesquiterpens (germacrè; cariofil·lè). El linalool, l'esclareol i el linalil-acetat són típics de les flors. Els sesquiterpens (germacrè D, biciclo-germacrè, beta-cariofil·lè, espatulenol) són típics de les fulles. Quan queda infestada del virus BBWV-I aleshores conté menys linalil-acetat i menys linalool; i menys mircè, llimonè, ocimè; però més germacrè-D i més beta-cariofil·lè, més alfa-terpineol i més esclareol. L' OE de les plantes silvestres solen tenir més linalool (19%) que els de les cultivades (13%).

1-fenil-2,4-pentadiïna 1% OE	àcid araquídic
1-H-ciclo-propà(a)-naftalè 1% OE	àcid behènic
1-H-ciclo-prop(e)-azulè 1% OE	àcid benzoic OE
1-H-nafto(2,1,6)-pirà 9% OE	àcid butíric
1-metoxi-hexà-3-tiol	àcid caprílic
1-octèn-3-ol OE	àcid carnòsic
1-pentanol OE	àcid cerotínic
1,5-epoxi-salvial-4-è 1% OE	àcid esteàric LLA
1,8-cineol OE	àcid fòrmic OE
2-hexenol OE	àcid lignocèric
2-metil, 2-vinil, 4-iso-prenil-tetrahidro-furà OE	àcid linoleic LLA
2,3-dehidro-salvipisona	àcid linolènic 54% LLA
3-carè OE	àcid oleanòlic LLA
3-hexenol OE	àcid oleic LLA
3-octanol OE	àcid palmític LLA
4'-metil-apigenina	àcid rosmarínic
6-hidroxi-apigenina-7,4'-dimetil-èter	àcid tànic
6-hidroxi-luteolina-6,7,3',4'-tertrametil-èter	àcid ursòlic
7-oxo-ferruginol-18-al	àcid valèric
7-oxo-royleanona-8-cumenol OE	aethiopinona
8,13-epoxi-15,16-dinozlab-12-è OE	alcohol de Santolina OE
12-epoxi-cariofil·l-5-è OE	alfa-amirina OE
12-nor-ciercè-B 1% OE	alfa-bisabolol OE
13-epi-manoïl-òxid OE	alfa-bourbonè OE
	alfa-caracolè OE

alfa-cariofil·lè OE
alfa-copaè 1-6% OE
alfa-cubebè OE
alfa-eudesmol OE
alfa-fel·landrè OE
alfa-humulè OE
alfa-pinè OE
alfa-terpinè OE
alfa-terpineol 5-15% OE
alfa-terpinil-acetat OE
alfa-thujona OE
alfa-ylangè OE
apigenina
aromadendrè
aromadendrè-òxid OE
benzaldehyd OE
benzil-tigliat OE
beta-boubonè OE
beta-cariofil·lè 5% OE
beta-cubebè OE
beta-lemè 1% OE
beta-eudesmol 1% OE
beta-farnesè OE
beta-pinè OE
beta-sitosterol
beta-thujona OE
biciclo-germacrè 12% OE
borneol OE
bornil-acetat OE
cadinè OE
camfè OE
càmfora OE
candidissiol
cariofil·1-5-èn-12-al OE
cariofil·1-5-èn-12-al
cariofil·lè 5% OE
cariofil·lè II 1% OE
cariofil·lè-òxid 2-24% OE
carvacrol 1% OE
carvona OE
cedrè OE
ciclo-dodecà OE
cis-3-hexèn-1-ol OE
cis-al·lo-ocimè OE
cis-linalool-òxid OE
citral OE
citronel·lol OE
cumín-adlehid OE
damascenona OE
delta-carè OE
delta-lemè OE
delta-selinè 1% OE
deutenil-curcumè 1% OE
dihidro-8-cumenol OE
dehidro-aromadendrè OE

diterpens abietànics REL:

- 1-oxo-aethipinona
- 2,3-dehidro-salvipisona
- acetil-salvipisona
- aethiopinona
- candidissiol
- criptojaponol
- delta-manool
- esclareapinona
- ferruginol
- microstegiol
- salvinolona
- salvipisona

dodecahidro-3alfa-6,6,9alfa-tetrametil-(2,1,beta)-furà OE
(E)-beta-ocimè
elemol OE
endo-8-hidroxi-ciclo-iso.longifloè OE
epi-biciclo-sesquifel·landrè 1% OE
esclareol 5-11% OE
esclareol-òxid 1% OE
espatulenol 1-11% OE
èsters de l'àcid acètic
eucaliptol
eudsm-7(11)-èn-4-ol OE
fel·landrè
fenols 0.1% (derivats de l'àcid gàl·lic)
ferruginol
flavonoides
furfural
gamma-terpinè OE
geranil-acetat 4-12% OE
geranil-formiat 1% OE
geranial 2% OE
geraniol 6% OE
germacrè-D 11% OE
grasses
hexanol
hexenil-acetat OE
hidroxi-citronel·lal OE
hidroxi-linalool 1% OE
histamina
iso-espatulenol OE
lavandulol OE
lectines (llavors) GalNAc alfa-1---Ser/Tre
ledol 1% OE
linalil-acetat 45-70 % OE
linalil-formiat OE
linalool 10-30% OE
limonè OE
luteïna
luteolina
manoïl-òxid I
manool 2% OE
manool-òxid OE

mentil-eugenol OE
mentona OE
metil-carvacrol OE
metil-cavicol OE
metil-heptenona OE
microstegiol
mircè OE
muurolè OE
muurolol OE
n-nanool
naftalè 1% OE
neral OE
neril-acetat 2-5% OE
nerol 1-5% OE
nerol-òxid OE
nerolidol OE
nonanal OE
nonacosà OE

oli essencial 0.1-0.3%(OE)[densitat 0.89-0.96]

5-12% monoterpens no oxigenats (alfa-pinè; camfè; beta-pinè; mircè; llimonè; ocimè; p-cimè; alfa-terpinolè) + 70-80% monoterpens oxigenats (alfa-terpineol; linalool; carvacrol; geraniol; nerol; 1,8-cineol; cias-linalool-òxid; gernail-acetona; alfa-mono-farnesikl-acteona) + sesquiterpens no oxigenats 10-16% (beta-bourbonè; beta-cariofil·lè; alfa-humulè; germnacrè-D; beta-cubebè; alfa-copaè, gamma-elemè; espatulenol; eudesmol-isòmers)+ sesquiterpens oxigenats (1%) + diterpens 4-9% + alcohols alifàtics (octèn-3-ol; 3-hexèn-1-ol); èsters terpènics (neril-acetat; linalil-acetat; geranil-acetat)

oligoelements: Al, B, Ca, Cr, Cu, Fe, K, Li, Mg, Mn, Mo, Na, Ni, P, Pb, S, V, Zn

p-cimè OE
perillè OE
proteïnes
pulegona OE

(S)-estrona OE
sabinè OE
salvial-4(14)-èn-1-ona OE
salvatriè A
salvatriè B
salvipisona
saponines
tanins
tau-terpinè OE
terpinèn-4-ol OE
terpinolè OE
thujona OE
timol 1% OE
tocoferola (alfa, gamma)
trans- α -lo-ocimè OE
trans-anetol OE
trans-beta-ocimè OE
trans-beta-terpineol OE
trans-linalool-òxid 1% OE
triterpenoids REL: àcid 3-oco-oleanòlic, valencè OE
valerianol OE
viridiflorol OE
vulgarol A 1% OE
ylangè 1% OE
(Z)-beta-ocimè OE

LLAVORS

29% oli amb 24-69% àcid linoleic + 1-41% àcid linolènic + 8-31% àcid oleic +4-21% àcid palmític+ 2-5% àcid esteàric + OE amb beta-pinè 19% + llimonè 16%+ 1,4-diclorobenzè 15% + 2-etil-1-hexanol 14% + 1-hexanol 10% + linalool 8% + alfa-terpineol 6% + alcohol amilic 5%+ 2,2,4,6,6-pentametil-heptà 4% + 2,2-dimetil-undecà 3%.